

Dr. Láncki Jenő: Választójog és szociálpolitika.

Gyakran olvasom a „Köztelket” és el szoktam olvasni a magyar ipari érdekeltségek közlönyeit is. És csodálkozva látom, mennyire szűk perspektívából és mennyire kizárólag a mai nap szemüvegén keresztül nézik földbirtokosok is és gyárosok is a szociálpolitika kérdéseit. A magyar földbirtokos ideges lesz, ha a paraszt dolgáról esik szó és alkotmányselelem a szemében, ha a mezőgazdasági munkáskérdésbe akar az állam irányítólag beavatkozni. Az ő szemében csak egy magyar szociálpolitika lenne jogosult, az, mely nemcsak az Amerikába való kivándorlást akadályozná meg csendőrrel, (és nem földdel), hanem a városokba való özönlést is. Ha a hűbériséget népszavazás útján vissza lehetne állítani, vajjon hány földbirtokos szavazna, ma a jobbágyság visszaállítása mellett? Talán legnagyobb részük. Minden skrupulus nélkül követelnék a jobbágyság visszaállítását, – a humanizmus nevében! Idéznék Carlylet, Ruskint, Le Play-t, az egész 100 esztendő hűbéri és keresztény-szocialista, sőt szocialista irodalmát, mely leírta, hogy állatiasodott el az ember a gyárban és azt az idylli állapotot, amelynek a kapitalizmus véget vetett. Már elfelejtették Labruyère leírását a francia parasztról, M. Arndt-ét a német és Kropotkinét az orosz parasztról, arról az emberhez hasonlító állatról, aki földalatti barlangokban (putri) lakik, fekete kenyeret eszik. Már maga a kapitalizmus is elhitte, hogy annak a rettenetes nyomornak, amelyet Carlyle olyan erővel ostromozott, igazán a város és csak a gép az oka, amely az utcára dobta a munkásokat, és nem a nagybirtok, amelyről csapatokba menekült a felszabadított jobbágy a városba, hogy állatnál nem

nagyobb igényeivel kiverje és kiszorítsa onnét a jobb módhoz és emberi élethez szokott munkásokat.

Hogy a jobbjágságnak a kapitalizmus vetett véget, az bizonyos, mert a kapitalizmusnak „szabad munkásra” volt szüksége, aki a városba, gyárakba vándorolhat és városba csak az vándorolhat, aki nincs röghöz kötve.

Már mostan, ki van mutatva, Oppenheimer kimutatta Németországra nézve, és *mi vállalkozunk rá, hogy kimutatjuk ugyanazt Magyarországra nézve, hogy a városokba való özönlés ott a legnagyobb, ahol nagybirtok van.* Itt a legnagyobb a *szociális nyomás*, amely a legkisebb ellenállás irányában terjed, vagyis a városok felé, ahol nagyobb a napszám. Minél jobb helyzete van a városi munkásnak, annál nagyobb ez az áramlás, annál nagyobb a kötött birtokon és a városi gyárban a munkásra nehezedő szociális nyomás különbözősége, vagyis annál gyorsabb lesz az egyensúly felé való kiegyenlítődé. Gazdasági vastörvény ez, olyan kétségtelen, mint egy geometriai igazság. Nem az ipari gépek teremtik meg tehát a Reserve-Ar meet, mint Marx is még hitte, hanem a mezőgazdasági munkásoknak a városba áramlása. Ezek nyomják le a béreket.

És mi következnek mindebből, egészen végig gondolva a dolgokat? Hogy a nagybirtokos ellensége minden olyan szociálpolitikának, mely a városi munkás helyzetét javítja és hiva az olyan szociálpolitikának, amely a mezőgazdasági munkás helyzetén javít.

Így is kellene lenni a dolognak, ha a földbirtokos vagy gyáros nemcsak azt nézné, hogy a folyó évben ne legyen egy pár garassal kevesebb a bevétele, hanem azt is, hogy mit hoz majd a jövő, milyen lesz a holnap.

A valóságban azonban nem így van. A valóságban a *gyáros* szívesen csinálna olyan szociálpolitikát, amely a *mezőgazdasági munkásnak* és a *paraszt*nak jó, és a *földbirtokos* nem bánja, akár milyen drága szociális intézmények védik az ipari munkást, csak a mezőgazdasági szociális kérdést bízzák rá, csak a cséplőmunkást vegyék ki az ipari biztosítás áldásai alól, stb. (L. mai munkásbiztosítás-rovatunkat.) Nem látja be a földbirtokos, hogy az ő érdeke, hogy a mezőgazdasági munkásra nehezedő nyomás csökkenjen. Hogy itt nem humanizmusról van szó, (ördögöt, a humanizmusról), hanem pontosan lemérhető érdekről, amelyet feláldoz egy kisebb érdeknek, annak t. i., hogy ma ne kelljen több járulékot fizetnie pl. a betegpénztárnak. A gyáros sem gondolkozik máskép.

Igaz, nem minden gyáros ellensége az ipari munkások szociális védelmének, de legtöbb igenis az, és ha már kényszerítve áldoz is, azt is inkább kikényszerített nagylelkűségnek érzi, mintsem hogy a saját érdekei védelmének tekintené.

Sem a földbirtokos osztálytól, sem a gyárostól tehát komoly szociálpolitikát várni ma nálunk nem lehet. Nem marad más hátra, mint magára az államra bízni az idevágó feladatokat.

A mai szociológia azonban más szemmel nézi az államot, mint a régi politikai kézi könyvek. Nagyon jól tudja, hogy az állam is osztályokból áll és az osztályok erőviszonyainak eredője irányában fog az állam politikája mozogni. Szenesére azonban az eredő irányát és nagyságát ma már nálunk is nemcsak a mai kapitalizmus és a mai nagybirtok ereje dönti el, hanem a munkásosztályé is. És még inkább így lesz ez ha meg lesz az általános választójog. *Mert általános választójog és szociálpolitika egyet jelent Általános választójog csak az állami szociálpolitika közjogi oldala.*

A mai szavazati rendszer mellett a magyar szociálpolitika még nem igazán komoly dolog. Kivéve a betegség és baleset biztosítást, amelyet a szocialisták kiküzdöttek maguknak, a mai szociálpolitika legfőbb feladata: a nagybirtokot a szociális terhek alól mentesíteni (az adójukat most szállították le 10 millióval! gépnél alkalmazott munkásaikat most vonták ki a balesetbiztosítás alól!); megakadályozni az Amerikába való kivándorlást (ezt is humanizmusból, hogy is mondják: „az állam nem nézheti tétlen kezekkel polgárai pusztulását az idegenben”), elvenni a paraszt kedvét a városba menéstől, (ahol elrontják az erkölcsét. úgy-e így mondják.) Ez a szociálpolitika még a kezdet kezdetén áll, ezért nem volt eddig nálunk még érezhető egy munkásügyi hivatal, sőt munkásügyi minisztérium hiánya, ami minden európai államban van már, és amilyent most állított fel a szociálpolitika terén eddig legelmaradottabb állam: az amerikai Unió.